

DOI: 10.31617/2.2023(46)05
УДК 338.5:75"2012/2022"

Володимир ІНДУТНИЙ

д. геол.-мін. н., доцент, професор кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
indutny@nvv.com.ua

Volodymyr INDUTNYI

Doctor of Geological and Mineralogical
Sciences, Associate Professor, Professor
at the Department of Commodity
Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6676-7472

Ніна МЕРЕЖКО

д. т. н., професор, завідувач кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
n.merezhko@knute.edu.ua

Nina MEREZHKO

Doctor of Technical Sciences, Professor,
Head of the Department of Commodity
Science and Customs Affairs
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3077-9636

Катерина ПІРКОВІЧ

к. т. н., доцент, доцент кафедри
товарознавства та митної справи
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
k.pirkovich@knute.edu.ua

Kateryna PIRKOVICH

PhD (Technical Sciences), Associate
Professor, Associate Professor at the
Department of Commodity Science and
Customs Affairs
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1461-0235

**ЦІНОВІ ТРЕНДИ
ТВОРІВ ЖИВОПИСУ
В 2012–2022 РР.**

Вступ. Практика оціночної діяльності у сфері вивчення пам'яток культури впродовж тривалого часу дає змогу виявити та предметно описати актуальні зміни параметрів ринку для окремих видів товарів і проаналізувати їхні причини.

Проблема. Особливе значення результати вивчення вартісних показників на ринку живопису мають для робіт, пов'язаних з оцінкою збитків, нанесених Україні внаслідок агресії росії, а також є корисними для учасників аукціонів, колекціонерів, музейних працівників, дослідників ринків і судових експертів.

Метою статті є встановлення причин динаміки вартості творів живопису на ринку за 2012–2022 рр. для вирішення оціночних та експертних завдань.

Методи. Представлено результати систематичного аналізу станів ринку, який здійснювався раз або двічі на рік у період 2012–2022 рр. Вихідні дані формувалися на основі вивчення інформації щодо виставлених на продаж творів живопису на аукціонах *Violiti.com*, *Arts.in.ua*, *Olx.ua*.

**PRICE TRENDS
OF PAINTINGS
IN 2012–2022**

Introduction. The practice of evaluation activities in the field of studying cultural monuments over a long period of time allows to identify and objectively describe the actual changes in market parameters for certain types of goods and to analyze their causes.

Problem. The results of the study of value indicators on the painting market are of particular importance for works related to the assessment of damages caused to Ukraine as a result of Russian aggression, and are also useful for auction participants, collectors, museum workers, market researchers and forensic experts.

The aim of the article is to establish the reasons for the dynamics of the value of paintings on the market for 2012–2022 in order to solve evaluation and expert tasks.

Methods. The results of a systematic analysis of market conditions, which was carried out once or twice a year in the period from 2012 to 2022, are presented. The initial data were formed on the basis of the study of information about the works of painting put up for sale at *Violiti.com*, *Arts.in.ua*, and *Olx.ua* auctions.

Результати дослідження. Представлено результати вивчення змін вартісних показників на ринку живопису у 2012–2022 рр. та висловлено авторські припущення щодо їхніх причин – війна росії проти України, зміни активності потенційних покупців та їхніх фінансових можливостей. Детально описано алгоритм одного з найбільш раціональних та універсальних способів проведення аналізу ринку антикварних товарів.

Висновки. Вартісні показники на твори живопису залежать від стану соціально-культурного й економічного середовища, зокрема фінансових можливостей потенційних покупців.

Ринкові показники вартості на твори живопису на українському ринку у 2023–2024 рр. матимуть стійку тенденцію до падіння.

При визначенні страхових сум до прогнозованих вартісних показників слід додати втрати, пов'язані з накладними видатками.

Аналіз ринку творів живопису уможливує з'ясувати перелік найбільш рейтингових авторів та популярних стилів і жанрів.

Доцільно й надалі здійснювати моніторинг вартісних показників на твори живопису, виставлені на продаж, для виявлення тенденцій розвитку ринку.

Ключові слова: твори живопису, стан ринку, вартість, аукціон, оціночна діяльність.

Results. The results of the study of changes in value indicators on the painting market in the period from 2012 to 2022 are presented, and the author's assumptions about their causes are presented – Russia's war against Ukraine, changes in the activity of potential buyers and their financial capabilities. The algorithm of one of the most rational and universal ways of analyzing the antique goods market is described in detail.

Conclusions. Value indicators for works of art depend on the state of the socio-cultural and economic environment, in particular, the financial capabilities of potential buyers.

Market indicators of the value of paintings on the Ukrainian market in 2023–2024 will have a steady downward trend.

When determining the insurance sums, losses related to overheads should be added to the forecasted value indicators.

Analysis of the market of paintings makes it possible to find out the list of the most rated authors and popular styles and genres.

It is expedient to continue to monitor the value indicators of works of art put up for sale in order to identify trends in market development.

Keywords: works of painting, market condition, value, auction, evaluation activity.

Вступ. Практика оціночної діяльності у сфері вивчення пам'яток культури впродовж тривалого часу [1] уможливує виявити та предметно описати актуальні зміни параметрів ринку для окремих видів товарів і проаналізувати їхні причини. Це відкриває можливості для прогнозування результатів приватного інвестування в мистецтво, конкретизує питання популярності тих чи інших його видів в окремі історичні періоди, дає змогу пов'язувати інформацію про відповідні спостереження з прогностичними висновками.

Проблема. Особливе значення результати досліджень мають для робіт, пов'язаних з оцінкою збитків, нанесених Україні внаслідок агресії росії, а також є корисними для учасників аукціонів, колекціонерів, музейних працівників, на яких покладено обов'язки прогнозування вартості [2–5], дослідників ринків і судових експертів. Вони є вагомими для поглиблення сучасних теоретичних знань у сфері оціночної діяльності [6] та товарознавства культурних цінностей.

Вивчення тенденцій розвитку ринку культурних цінностей необхідне для розв'язання таких практичних завдань:

- з'ясування природи змін вартісних показників у межах періоду спостережень та формулювання ґрунтовних висновків про можливі тенденції на конкретному ринку в найближчому майбутньому;
- прогнозування рівня можливих прибутків в операціях з пам'ятками культури в процесі аукціонної торгівлі;

• визначення рівня можливих фінансових збитків, пов'язаних зі витратами в операціях з пам'ятками культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В опублікованих працях переважної більшості авторів рекомендації, пов'язані з прогнозуванням вартості пам'яток культури, зокрема живопису, передбачають використання поточної інформації з реального ринку [1; 7–9], а також наголошується на необхідності врахування індивідуальних "властивостей відношення" – причетності пам'яток культури до видатних людей, подій, творчості знаменитих художників, місцин або незвичайних явищ природи [9]. Саме речі, яким притаманні "властивості відношення", вважаються цінними, такими, що мають культурне значення і можуть бути використані як соціально-культурні символи та еталони в порівняльних операціях, а також матимуть помітну ліквідність й набуватимуть додаткової вартості у разі продажу з аукціону.

Якщо зупинитися на творах живопису, які завжди характеризувалися дослідниками як такі, що мають високий рівень привабливості на ринках, то визначальними для них є ім'я автора і його популярність [9]. Опосередковане значення мають жанр та сюжет твору, рівень його визнання на виставках, наявність позитивної критики і згадки в спеціалізованих періодичних та енциклопедичних виданнях. Решта інформації є також важливою та обов'язково відображується в супровідній документації [10].

Експерти, які здійснюють прогнозування вартісних показників живопису, обов'язково з'ясовують мету такої роботи – передпродажна оцінка або консультації щодо визначення стартової вартості, з'ясування рівня страхової суми, обчислення можливих збитків власника за умов втрати – пошкодження твору або обґрунтування так званої облікової вартості [2]. Усі поймаєні прогнозовані оцінки так чи інакше пов'язані з ринковими показниками і водночас є суттєво відмінними, а також потребують застосування різних алгоритмів для розрахунків. Увага оцінювачів концентрується на привабливості живопису для формування тематичних або авторських колекцій, питанні витрат, пов'язаних з розпорядництвом (забезпечення умов зберігання, реставрація та консервація), інвестиційною привабливістю, рівнем задоволення гуманітарних потреб особистості в обрядах "обдаровування – віддаровування" та "причастя – відлучення" [10]. Важливим є те, що в усіх зазначених випадках експерту потрібні дані про стан ринку та показники купівельної спроможності громадян – середні показники рівня річних витрат, які здійснюють громадяни для задоволення особистих гуманітарних потреб.

У попередніх публікаціях ми описали три необхідні характеристики, які дають змогу здійснювати експертне прогнозування вартості, – "база оцінки" [11], "рівень витрат громадян на задоволення гуманітарних потреб", а також "індекс соціокультурної цінності об'єкта дослідження" [10]. Ці характеристики є основою для формулювання обґрун-

тованих висновків щодо результатів аналізу ринку та відповідного переліку питань, представленого вище.

Мета статті – встановлення причин динаміки вартості творів живопису на ринку за 2012–2022 рр. для вирішення оціночних та експертних завдань.

Методи. Об'єктом для дослідження змін, які відбувалися на ринку живопису впродовж тривалого часу, зокрема в період з 2012 по 2022 р., є результати систематичного аналізу стану ринку, який здійснювався раз або двічі на рік залежно від практичної потреби коригування даних.

Вихідні дані формувалися на основі вивчення інформації, представленої на аукціонах *Violiti.com*, *Arts.in.ua*, *Olx.ua*, де виставлені на продаж десятки, а подеколи й сотні тисяч творів живопису. Ринок живопису, представлений спеціалізованими галереями за фіксованими вартісними показниками, не брався до уваги.

Результати дослідження. Проведення робіт для досягання поставленої мети передбачає декілька етапів.

Перший – створення бази первинної інформації про наявність взірців живопису, які виставлені на продаж у режимі аукціону. Для цього укладають спеціальну таблицю вихідних даних, куди вносять відомості про твори живопису, їхні розміри, авторів, вартість на момент документального оформлення інформації та посилання на джерело отримання даних. Зауважимо, що вартість, внесена в таблицю, не може вважатися стартовою або остаточною, адже перебуває в стані потенційного зростання впродовж терміну проведення торгів.

Вибірка картин укладається довільним чином – без урахування рейтингу авторів, стилю, жанру та популярності твору. Картини, які виставляються аукціоном на продаж із фіксованою ціною, до уваги не беруться. Вартість може визначатися у будь-яких грошових одиницях. Оскільки твори живопису мають різні розміри, обраховують їхню площу у квадратних дециметрах та співвідносять її з перманентним показником вартості.

Отже, до таблиці вихідних даних вносять додатковий стовпчик, який описує питому вартість твору живопису на момент укладення таблиці (*табл. 1*). Слід звернути увагу на те, що при формуванні таблиці ми не маємо можливості фіксувати прикінцеву (остаточну) вартість твору. Зауважимо також, що під час укладання таблиці вихідних даних фіксуються лише перманентні вартісні показники, однак на представницькій множині, яка описується таблицею вихідних даних й містить щонайменше сто описів картин, маємо можливість бачити загальний вигляд тенденції зростання питомих показників вартості – динаміку процесу формування ринкових цін.

Приклад одного рядка таблиці вихідних даних
про стан ринку живопису

№ пор.	Фото твору, назва, автор та посилання на джерело інформації	Розміри твору живопису, см		Вартість, дол. США	Питома вартість, дол. США за 1 дм ²
		X	Y		
1	 <p>Шевченко Л. І. "Соняхи", полотно, олія. https://violity.com/112247339-kartina-kviti-sonyahi-60h40-polotno-shevchenko-1</p>	60	40	47	1.96

Другий етап полягає в первинній обробці інформації, представленій в таблиці вихідних даних, з метою виявлення закономірностей формування вартісного показника. Для цього таблицю вихідних даних піддають сортуванню від найменшого питомого показника вартості до найбільшого. Ця процедура дає змогу отримати графік розподілу питомих вартісних показників та оцінити співвідношення кількості відносно недорогих творів мистецтва і дорогих на момент проведення збору первинної інформації. Як приклад розглянемо графік, побудований на основі інформації про питомі вартісні показники на твори живопису з аукціону *Violiti* від 09.03.2023 (рис. 1).

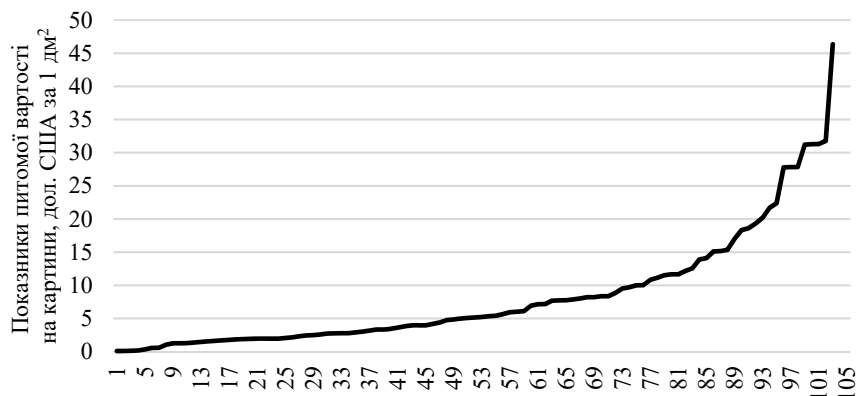

Рис. 1. Графік розподілу питомих вартісних показників на твори живопису (аукціон *Violiti* від 09.03.2023)

Графік має експоненціальний характер зростання питомих вартісних показників на твори живопису, які представлені на продаж. Отже, "чим більше позитивної інформації про товар, тим вища його якість і, відповідно, вартість" [10], математичний вираз має вигляд:

$$C = \alpha 2^N, \quad (1)$$

де: C – прогнозована вартість;

α – база оцінки;

N – кількість позитивної інформації про товар у бітах.

Якість пам'яток культури визначається показником 2^N в окремих одиницях – ексібитах [12], що дає змогу визначити відповідне номенклатурне формулювання для опису цінності – "пам'ятка місцевого або родового рівня значення"; "пам'ятка національного рівня значення першого, другого або третього порядку", "пам'ятка світового рівня значення першого, другого або третього порядку" [10].

Графік також показує, що дорогих творів живопису на ринку значно менше, аніж недорогих, що віддзеркалює характер розподілу фінансових можливостей потенційних покупців, а саме вказує на те, що заможних потенційних покупців мало.

Третій етап. Для того, щоб вивчити питання розподілу дослідженого масиву вихідних даних у контексті виконання закону товарознавства, логарифмуємо питомі показники вартості, відкладені по осі ординат, за основою "2" (рис. 2). Від'ємні величини на осі ординат вказують на нестачу або нехтування позитивною інформацією про твори.

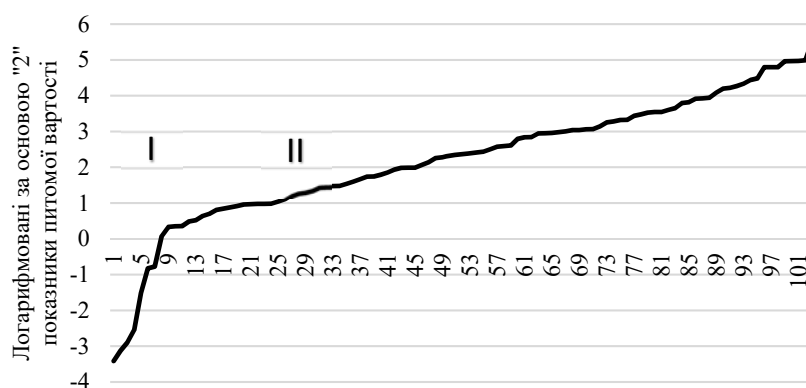

Рис. 2. Графік розподілу логарифмованих за основою "2" питомих вартісних показників на твори живопису (аукціон *Violiti* від 09.03.2023)

На графіку видно, що увесь інтервал логарифмованих показників питомої вартості можна розділити на дві ділянки за характером розподілу величин – "I" та "II". *Перший* вказує на стрімке зростання питомих показників вартості впродовж терміну роботи торгів, яке притаманне творам живопису, що виставлені за аномально низькою стартовою вартістю. Тенденція зростання в цьому інтервалі описується функцією насичення. *Другий* описується лінійно, що доводить можливість здійснювати прогнозування вартості картин у межах цього інтервалу.

Четвертий етап. На рис. 3 подано графік розподілу питомих показників вартості творів живопису, описаних у другому інтервалі, а також представлено теоретичну криву, яка апроксимує спостережену тенденцію на основі результатів обчислення параметрів відповідного регресійного рівняння:

$$C = 2^{0.048x \cdot (-0.11)} = 2^{0.048x} \times 2^{-0.11} = 0.92 \times 2^{0.048x}, \quad (2)$$

де: C – прогнозована вартість, обчислена за регресійним рівнянням;
 x – місце твору живопису в ряду вихідних даних;

0.92 – розрахункова величина бази прогнозової оцінки (дол. США за 1 дм² полотна твору) та за умови, що кількість врахованої супровідної позитивної інформації про твір живопису становить "0".

Рис. 3. Графік розподілу питомих вартісних показників на твори живопису (аукціон *Violiti* від 09.03.2023), описані *рядом 1*, та теоретично обраховані показники вартості для творів, описані *рядом 2*. Показник якості апроксимації за К. Пірсоном становить 0.98

Оскільки "ринкова вартість" не може бути предметом прогнозування, адже відображає домовленість між конкретним покупцем та продавцем, то більш доцільно використання терміну "очікуваний рівень вартості". Відтак, прогнозування показників ринкової вартості творів живопису може бути здійснено за допомогою описаного вище регресійного рівняння, де розрахований мінімальний рівень бази оцінки – мінімальна обґрунтована вартість з показником якості в один експіт ($2^0 = 1$), яка дорівнює 0.92 дол. США за один дм² поверхні твору.

Однак доцільно припустити, що мінімальна кількість позитивної інформації про пам'ятку має братися за одиницю, адже ми використовуємо термін "пам'ятка". З цих причин база оцінки для творів живопису " α " має становити $2\alpha = 1.84$ дол. США за дм².

Отже, найбільш обґрунтованим показником стартової вартості " C_a " твору живопису, виставленого на продаж з аукціону в Україні, буде величина:

$$C_a = 1.84 \times S, \quad (3)$$

де: S – площа картини, дм².

Звичайно, у цьому випадку ми ігноруємо – не беремо до уваги – супровідну інформацію, чим заохочуємо потенційних покупців.

Наприклад, якщо твір має розміри 40×50 см, тобто 4×5 дм, то його стартова вартість становитиме: $C_a = 4 \times 5 \times 1.84 = 36.8$ дол. США.

На графіку видно, що теоретична крива недостатньо добре описує вартість найбільш дорогих творів живопису з питомою вартістю від 25 дол. США за один дм^2 полотна. Це явище пояснюється наявністю "емоційного фактора" потенційних покупців, які переоцінюють твір, намагаючись виграти право на його викуп.

Емоційний фактор не є предметом прогнозування, тому, вивчаючи вартісні показники на живопис, зазначені в каталогах, слід мати на увазі, що вони не можуть розглядатися як корисна інформація у звітах оцінювачів, адже раціональних пояснень до цих вартісних показників не існує.

У зв'язку з тривалою та обширною практикою оціночної діяльності дослідження стану ринку творів живопису виконувалися впродовж 2012–2022 рр. цілком відповідно до описаної вище послідовності етапів роботи. Як результат, зафіксовано суттєві зміни в спостережених і розрахункових показниках питомої вартості на живопис, зумовлені впливом низки соціальних та економічних факторів на український ринок творів мистецтва й антикваріату [1; 9].

На *рис. 4* показані результати спостереження змін розрахункового показника бази оцінки (C_a) творів живопису впродовж 2012–2022 рр., а також початку 2023 р.

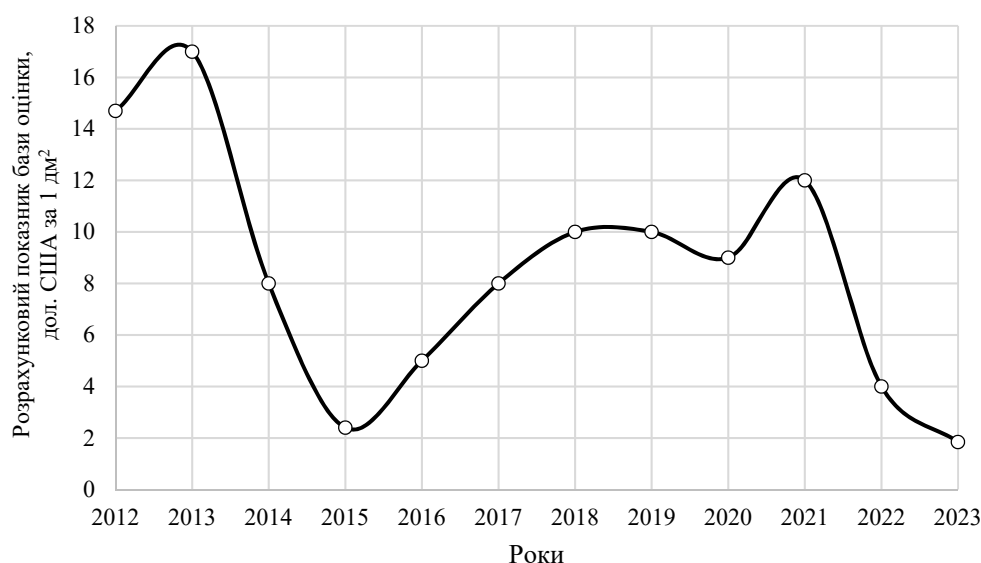

Рис. 4. Графік змін розрахункового показника бази оцінки впродовж 2012–2022 рр.

Представлений графік демонструє, що найвищі показники питомої вартості творів живопису, зафіксовані у 2012–2013 рр., свідчать про наявність відносно високого попиту на ринку антикваріату та живопису, притаманного мирному часу.

Зауважимо також, що в той час інтернет-аукціони предметів мистецтва були ще новацією, були представлені твори живопису переважно молодих художників, які демонстрували найбільше розмаїття стилів і жанрів, а також більш орієнтувалися на живопис для оздоблення приміщень офісів. З'явилися також аукціони, де приймалися відгуки

й визначалися рейтинги художників (зокрема аукціон *Arts.in.ua*). Особливістю цього періоду є те, що у сфері інтернет-торгівлі не були широко представлені твори видатних українських художників сучасності й минулого. Дуже помітним був прояв емоційного фактора, внаслідок чого окремі картини продавалися задорого – при прогнозній вартості у 2 тис. дол. США твір купували за ціною 8–9 тис. дол. США.

Від початку Революції гідності та війни росії проти України (кінець 2013 – початок 2014 р.) вартість живопису та показники ліквідності різко впали і вже у 2015 р. досягли історичного мінімуму – 2 дол. США за один дм². Не спостерігалось проявів суттєвого збільшення вартості творів, навіть пов'язаного з емоційним фактором. Водночас через фінансову кризу та зміни в культурному просторі на ринку з'явилися твори відомих художників соціалістичного минулого України та колишніх республік СРСР. Вартісні показники віддзеркалювали традиції високої оцінки творчості цих майстрів й часто не були обґрунтованими супровідною інформацією. Це привело до пожвавлення ринку та зростання показників питомої вартості на живопис уже у 2016–2018 рр. Найбільшої популярності набули картини українських художників. Позитивним фактором, який привів до пожвавлення ринку, стало також значне збільшення кількості сучасних українських художників, які здобули визнання за кордоном.

Передвиборчі кампанії 2019–2020 рр. мали негативний вплив на український ринок творів живопису й антикваріату. Зменшилися показники ліквідності, однак з'явилися нові можливості для вивозу і продажу творів сучасного мистецтва на ринках інших країн. Водночас у зв'язку з переоцінкою мистецтва на ринках Європи та здобуття визнання окремими українськими художниками вартісні показники на живопис знову пішли вгору у 2021 р.

У 2022 р. росія розпочала повномасштабну війну з метою знищення суверенної України, й це знову призвело до безпрецедентного падіння вартості на твори живопису і пам'ятки культури загалом. Ця тенденція продовжує прогресувати у 2023 р. Як видно з даних, наведених вище, нині питома вартість на твори живопису має найнижчий за останні десять років рівень – 1.84 дол. США за дм² полотна. Спостережена тенденція свідчить про велику шкоду, якої завдала росія у сфері обігу капіталу в Україні.

Отже, вартісні показники на твори живопису залежать від стану соціально-культурного й економічного середовища. На них мають вплив такі явища, як-от: економічні депресії, скорочення у сфері соціальних виплат, регуляція зовнішньоекономічної діяльності в частині правил ввезення – вивезення культурних цінностей та ін. Основним фактором, який має найбільший вплив на формування ринкових показників вартості на твори живопису, слід вважати фінансові можливості потенційних покупців. Водночас попри зростання абсолютних показників середнього рівня доходів громадян у період 2012–2022 рр. (рис. 5) [13] через високий рівень інфляції купівельна спроможність громадян майже не збільшилася.

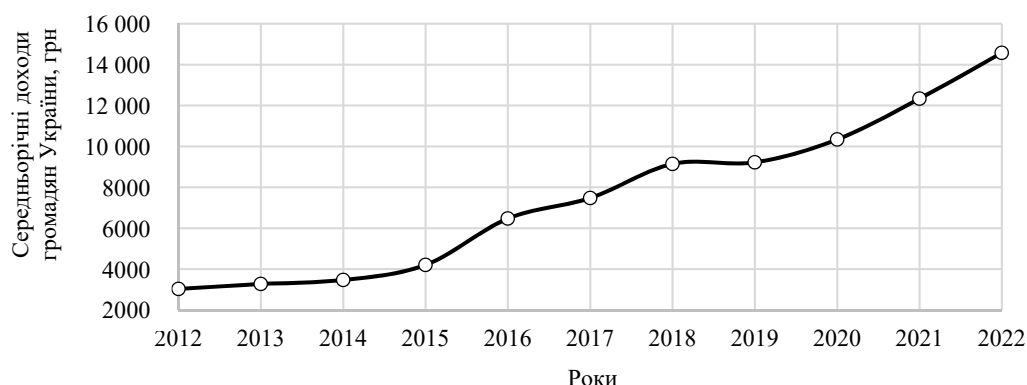

Рис. 5. Середньорічні доходи громадян України за 2012–2022 рр.

Для визначення показників ліквідності достатньо сортувати твори живопису на групи згідно з показником кількості позитивної інформації про них. Так, прогнозна оцінка стартової вартості твору живопису, написаного відомим художником у 2023 р., має базу $2\alpha = 1.84$ дол. США, що уможливило її продаж упродовж року з імовірністю, близькою до "1". А твір, який також написаний відомим художником і буде мати стартову вартість $4\alpha = 3.68$ дол. США за один дм^2 , виказує ймовірність продажу на рівні 0.5. Звичайно такі оціночні показники є обґрунтованими лише в межах заявлених аксіоматичних принципів оцінки.

Отримання прибутків внаслідок участі в аукціонній торгівлі творами живопису відбуватиметься лише в середньостроковій перспективі, яка визначається періодом 5–10 років. Варто взяти до уваги те, що післявоєнні соціально-культурні перетворення у сфері світогляду громадян змінять рейтинги художників та уподобання потенційних покупців, що нині важко прогнозувати.

Для обчислення прогнозних показників рівнів можливих фінансових збитків національної культури і власників від втрати або пошкодження творів мистецтва слід застосовувати спеціальну методику, де як базу оцінки доцільно використовувати показники фінансової спроможності потенційних покупців і втрати, пов'язані зі ступенем можливості у громадян доступу до пам'яток культури [8].

Аналіз ринку творів живопису дає змогу також з'ясувати перелік найбільш рейтингових авторів та популярність окремих стилів й жанрів. Для цього слід виділити десять найбільш дорогих творів і проаналізувати причини їхньої популярності.

Висновки. Ринкові показники вартості на твори живопису на українському ринку в найближчому майбутньому (впродовж 2023–2024 рр.) матимуть стійку тенденцію до падіння незалежно від показника їхньої цінності, вираженої в ексібитах.

При визначенні страхових сум до прогнозованих вартісних показників слід додавати втрати, пов'язані з накладними видатками – транспортуванням, охороною, найманням додаткових працівників, залученням

експертів та оцінювачів тощо. Страхова сума має покривати усі можливі фінансові втрати.

Аналіз ринку творів живопису уможливило з'ясувати перелік найбільш рейтингових авторів та популярних стилів і жанрів. За нашими дослідженнями, найбільшу популярність мають різножанрові твори живопису сучасних авторів, які визнані на європейському й американському ринках і написані в оригінальних стилях, а також твори відомих художників минулого (XIX – початку й середини ХХ століття), присвячені історичним місцям, особам та подіям. Відбувається формування найбільш актуальних та представницьких колекцій, які можуть бути розглянуті як комерційно привабливі, це колекції відомих художників, тематично об'єднані та жанрово різноманітні.

Аудит, який проводиться з метою верифікації результатів оціночної діяльності експертів, може бути здійснений лише для робіт, виконаних у період 2012–2022 рр.

Доцільно й надалі здійснювати моніторинг вартісних показників на твори живопису, виставлених на продаж, для виявлення тенденцій розвитку ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Індутний В., Мережко Н., Комаха В. Аукціонна торгівля культурними цінностями. *Міжнар. наук.-практ. журн. "Товари і ринки"*. 2022. № 4 (44). С. 46-60. [https://doi.org/10.31617/2.2022\(44\)04](https://doi.org/10.31617/2.2022(44)04)
2. Про затвердження Положення про фондово-закупівельну комісію музею: Наказ Міністерства культури України від 21.03.2016 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0533-16#Text>
3. Про затвердження Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України: Наказ Міністерства культури України від 13.07.1998 № 325 (редакція від 17.10.2002). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98#Text>
4. Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2002 № 1447. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2002-п#Text>
5. Про музеї та музейну справу: Закон України від 29.06.1995 № 249/95-ВР (редакція від 25.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text>
6. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III (редакція від 10.10.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text>
7. Власова І. В., Делех І. В. Арт-інвестиції як альтернативний напрям інвестування. *Фінансовий простір*. 2016. № 1 (21). С. 55-60. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/29662/16vivani.pdf?sequence=2>
8. Мережко Н. В., Індутний В. В., Піркович К. А., Кравець А. В., Походяща О. Б. Оцінка збитків національної культури, заподіяних знищенням та розграбовуванням культурних цінностей. *Вісн. оцінки*. 2022. № 2 (63). С. 53-69.
9. Індутний В. В., Мережко Н. В., Піркович К. А. Оцінка творів живопису. Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації: *Матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конфер.* (м. Київ, 23 травня 2018 р.). Київ: КНТЕУ, 2018. С. 96-99.

10. Індутний В. В., Походяща О. Б. *Експертиза пам'яток культури*. Київ: Літера ЛТД, 2021. 516 с.
11. Про затвердження Національного стандарту №1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав": Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 № 1440 (редакція від 11.08.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п#Text>
12. Indutnyi V.V. Universal unit for measurement of quality for accounting and evaluation procedures in museum practice. Science, innovations and education: problems and prospects: Proceedings of the 14th International scientific and practical conference (Tokyo, Japan, 25–27 August 2022). Tokyo, Japan: CPN Publishing Group, 2022. P. 55-64. URL: <https://sci-conf.com.ua/xiv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-25-27-08-2022-tokio-yaponiya-arhiv>
13. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua>

REFERENCES

1. Indutnyj, V., Merezhko, N., & Komaha, V. (2022). Auction trade in cultural values. *International scientific and practical journal "Commodities and Markets"*, 4 (44), 46-60. [https://doi.org/10.31617/2.2022\(44\)04](https://doi.org/10.31617/2.2022(44)04) [in Ukrainian].
2. *On the approval of the Regulation on the fund and purchase commission of the museum: Order of the Ministry of Culture of Ukraine dated March 21, 2016 № 144*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0533-16#Text> [in Ukrainian].
3. *On the approval of the Instruction on the procedure for determining the appraised and insurance value of monuments of the Museum Fund of Ukraine: Order of the Ministry of Culture of Ukraine dated July 13, 1998 № 325 (edition dated October 17, 2002)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98#Text> [in Ukrainian].
4. *On the approval of the Methodology of monetary valuation of monuments: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 26, 2002 № 1447*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1447-2002-п#Text> [in Ukrainian].
5. *On museums and museum work: Law of Ukraine dated June 29, 1995 № 249/95-VR (edition dated September 25, 2020)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text> [in Ukrainian].
6. *On valuation of property, property rights and professional valuation activity in Ukraine: Law of Ukraine dated July 12, 2001 № 2658-III (edition dated October 10, 2022)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text> [in Ukrainian].
7. Vlasova, I. V., & Deleh, I. V. (2016). Art investments as an alternative direction of investment. *Financial scope*, 1 (21), 55-60. <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/29662/16vivani.pdf?sequence=2> [in Ukrainian].
8. Merezhko, N. V., Indutnyj, V. V., Pirkovich, K. A., Kravec', A. V., & Pohodjashha, O. B. (2022). Assessment of damage to national culture caused by the destruction and looting of cultural values. *Evaluation Bulletin*, 2 (63), 53-69 [in Ukrainian].
9. Indutnyj, V. V., Merezhko, N. V., & Pirkovich, K. A. (2018). Evaluation of paintings. *Entrepreneurship, trade, marketing: strategies, technologies and innovations*: Proceedings of the International scientific and practical internet conference. (pp. 96-99). Kyi'v: KNTEU [in Ukrainian].
10. Indutnyj, V. V., & Pohodjashha, O. B. (2021). *Examination of cultural monuments*. Kyi'v: Litera LTD [in Ukrainian].
11. *On the approval of National Standard №1 "General principles of valuation of property and property rights": Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 10, 2003 № 1440 (edition dated August 11, 2022)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-п#Text> [in Ukrainian].

12. Indutnyi, V.V. (2022). Universal unit for measurement of quality for accounting and evaluation procedures in museum practice. *Science, innovations and education: problems and prospects: Proceedings of the 14th International scientific and practical conference.* (pp. 55-64). Tokyo, Japan: CPN Publishing Group. <https://sci-conf.com.ua/xiv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-25-27-08-2022-tokio-yaponiya-arhiv> [in English].
13. *Ministry of Finance.* <https://minfin.com.ua> [in Ukrainian].

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори працюють в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Внесок авторів є рівнозначним.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Indutnyi V., Merezhko N., Pirkovich K. Price trends of paintings in 2012–2022. *International scientific-practical journal "Commodities and markets"...* 2023. № 2 (46). P. 56-68. [https://doi.org/10.31617/2.2023\(46\)05](https://doi.org/10.31617/2.2023(46)05)

*Надійшла до редакції 26.04.2023.
Прийнято до друку 03.05.2023.
Публікація онлайн 23.06.2023.*